

לעילוי נשמת

מרת אלישבע ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

שלושה הטעימם הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא [בכל העניינים]. [א] **אברהם**. [ב] **יצחק**. [ג] **יעקב**. [ואיוב טעם בדבר אחד מעין העולם הבא].

שלושה לא שלט בהם יצר הרע, [אחר שראה הקב"ה שהיו דוחקים עצמם כל כך להתרחק מהעבירה, וסייעם מכאן ולהבא שלא ישלוט בהם יצר הרע]. [א] **אברהם**. [ב] **יצחק**. [ג] **יעקב**. [ד] וי"א אף **דוד**.

ששה לא שלט בהם מלאך המות, אלא **מתו בנשיקה על פי ה'**. [א] **אברהם**. [ב] **יצחק**. [ג] **יעקב**. [ד] **משה**. [ה] **אהרן**. [ו] **מרים**.

שבעה לא שלט בהם רמה ותולעה, [רמה באה מטפה מרה המטפטפת מסכינו של מלאך המות]. [א] **אברהם**. [ב] **יצחק**. [ג] **יעקב**. [ד] **משה**. [ה] **אהרן**. [ו] **מרים**. [ז] **בנימין בן יעקב**. [ח] וי"א אף **דוד**. [ושאר הצדיקים שולט בהם רמה ותולעה, אבל אינם נרקבים, שנאמר, "ורקב עצמות קנאה", וכל שאין קנאה בלבו, אין עצמותיו **מרקיבים**].

ארבעה מתו בעטיו [=בעצתו] **של נחש**, [כלומר לא היו ראויים למות, אלא שנגזרה גזירת מיתה על כל תולדותיו של אדם, מחמת ששמעה חוה לעצת הנחש]. [א] **בנימין בן יעקב**. [ב] **עמרם אבי משה**. [ג] **ישי אבי דוד**. [ד] **כלאב בן דוד**.

סליק פרק השותפין

פרק שני לא יחפור

חפירה סמוך לבור חבירו

לא יחפור אדם חפירה העשויה למים, סמוך לבורו של חבירו, אלא אם כן הרחיק ממנו כשיעור שלא יזיק לבור של חבירו, [כפי שיתבאר בעזה"י בהמשך], וגם אחר ההרחקה צריך לסוד את בורו בסיד. [כן משמע מלשון המשנה. אולם בדף י"ט הסתפקו, האם חייב לעשות שני דברים אלו, הרחקה וסיד, או שדי באחד מהם].

רש"י פירש, שאסור לסמוך את חפירתו לבור חבירו, **משום שהחפירה הסמוכה לבור, מחלשת כותלי הבור, ומרפה אותם**.

והתוס' פירשו, שאסור לסמוך את חפירתו לבור חבירו, **משום שהלחות של המים שבחפירתו מזיקה לבור הסמוך**. ומה שאמר רבא בגמרא, שפעולת החפירה מחלשת את הבור הסמוך, אין הכוונה שזה כל ההיזק, אלא שבזה מתחיל ההיזק, ומשום שאת תחילת ההיזק עושה בכוחו, מודה רבי יוסי שאסור לסמוך. ומכל מקום לולא לחות המים, לא היה צריך להרחיק את כל השיעור המבואר [של 6 טפחים].

חפירות העשויות למים

(א) **בור** – עגול. (ב) **שיח** – ארוך וצר. (ג) **מערה** – מכוסה בקירו. (ד) **אמת המים** – תעלה. (ה-ו) **נברכת הכובסים** – חפירה מרובעת בעומק אמה או יותר, ומי גשמים מתכנסים בה לכבס בגדים. [ושתים היו, אחת קרויה מחמצן, שבה שורים את הבגדים יום או יומים בצואת כלבים, ודינה כדין החפירות המנויות לעיל. ואחת קרויה נדיין, שבה משפשפים את הבגדים, ודינה יתבאר בדף י"ט]. (ז) **חריצים**. (ח) **נעיצים**.

שיעור כותל בור [בקרקע] שלושה טפחים

נפקא מינה א' – האומר לחבירו בור וכותליה אני מוכר לך, צריך לתת לו שלושה טפחים

סביבות הבור.

נפקא מינה ב' – החופר בור סמוך לבור של אחר, צריך להרחיק את חלל בורו מחלל הבור הראשון 6 טפחים, כדי שיעור כותל לכל אחד מהבורות.

הרחקת המזיק קודם בא הדבר הניזוק

בהמשך הפרק יתבאר בעזה"י, שלדעת חכמים אסור לאדם לעשות דבר אפילו בתוך רשותו, אם יבוא מזה נזק לחבירו. [כגון ליטוע אילן ברשותו, והשורשים ילכו ויזיקו אצל חבירו. או לחפור בור ברשותו, ובכך להזיק לבור סמוך שברשות חבירו]. ולדעת רבי יוסי, הדבר אסור רק אם הנזק בא מכוחו של העושה, אבל אם הוא בא ממילא, אחר גמר פעולת העושה, מותר לו לעשות ברשותו כל דבר, אפילו אם אחר כך יצא מזה נזק לחבירו.

ונחלקו כאן אביי ורבא, האם האיסור הזה אמור רק אחר שהדבר הניזוק נמצא כבר ברשות חבירו, או אף קודם לכן.

דעת רבא ללשון ראשון, האיסור הזה הוא אף קודם שנמצא הדבר הניזוק ברשות חבירו, ואפילו אם רשות חבירו אינה עומדת לדברים שיכולים להינזק ממנו, מכל מקום, מאחר שיש לחבירו זכות להכניס לשם דברים שינזקו ממה שעושה, אסור לו לעשותם. ולכן אסור לאדם לחפור בור סמוך לשדה חבירו, [אלא אם כן מרחיק ממנה את הבור שלושה טפחים], אף על פי שבשדה חבירו עדיין אין בור, וגם אינה עומדת לחפירת בורות, כי אם ימלך חבירו לחפור בה בור, נמצא ניזוק ממה שסמך זה בורו לרשותו, ובזה אפילו רבי יוסי מודה, כי הנזק הבא מחפירת הבור, הוא נזק הבא מכח החופר, שבהכאתו מחליש את קרקע חבירו.

ודעת אביי ללשון ראשון ודעת רבא ללשון שני, אמנם האיסור הזה הוא אף קודם שנמצא הדבר הניזוק ברשות חבירו, אלא שרק כשהיא עומדת לכך, הדבר נחשב לנזק, אבל כשאינה עומדת לכך, אין לחוש שימלך להכניס בה את הדבר הניזוק. ולכן רק כששדה חבירו עומדת לחפירת בורות, אסור לאדם לחפור בור סמוך לה, אף על פי שעדיין אין בה בור, אבל אם אינה עומדת לכך, מותר לזה לסמוך לה בור.

ודעת אביי ללשון שני, לא נאמר האיסור הזה, אלא כשהדבר הניזוק כבר נמצא ברשות חבירו, אבל קודם לכן מותר לראשון לעשות ברשותו דברים, שיכולים להזיק למה שיכניס חבירו לאחר זמן, כי עתה אין כאן דבר הניזוק. ולכן מותר לאדם לחפור בור סמוך לשדה חבירו, כל זמן שאין בה בור, אפילו אם עומדת לחפירת בורות, וכשחבירו יחפור בה בור, הוא ירחיק מהבור הראשון את כל ההרחקה של 6 טפחים, ורק כשבאים לחפור יחד, כל אחד מרחיק 3 טפחים.

ולגרסת רש"י ור"י, יש אופן שאביי מודה, שהחופר בור אסור לו לסמוך לשדה חבירו, אף כשאין בה בור, והוא כשחופר בור בקרקע הבא בידיים, כלומר בקרקע רך, והטעם הוא, כי כשחופר בקרקע כזו, הקרקע מתבקעת, ונופלת קרקע של שדה חבירו. ולגרסת רבינו תם, אין חילוק בין הקרקעות, ואף בקרקע הבא בידיים, אביי מתיר לסמוך בור לשדה חבירו כל זמן שאין בה בור.

ושיטת רבינו תם ור"ח, שלמסקנת הסוגיה, רבא מודה לאביי ברוב הדברים ואין מחלוקת זו אלא לעניין חפירת בור סמוך לשדה חבירו, כמו שיתבאר בעזה"י בדף י"ח.

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות בלבד כסיכום קצר של הדף

[לתרומות ולהנצחות](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

[להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום](#)

[להצטרף לקבוצת טלגרם לקבלת הקבצים מידי יום](#)

כל הזכויות שמורות © מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית